

dan zal de Heere de oogen der „raka's", der idioten (ambteloozen) doen zien (Jes. 29:10, 18). Betuig toch, toets dan, wees in den verbondsnaam ernstig: het is óók úw officium.

Nee, de Christus zegt niet: „raka", want die man is nóg zijn „broeder", — 't Pinksterfeest zal dat veranderen, allicht, maar dat komt niet, vóórdat Christus oorvigen heeft geïncasseerd zonder ze terug te geven. Welnu, zijn broeders (Matth. 5:22) mag men geen „raka" toeblijven. Een rabbijn (R. Jochanan) zei eens verwijtend tot zijn leerlingen: als gij niet ziet, dan gelooft gij niet; en toen schold hij: „raka", ezels! Ook Christus kan zóó verwijten, maar Hij spreekt zijn Thomas straks toch heel anders aan (Joh. 20:27). Een prinses-van-den-bloede werd eens door haar man-van-lage-kom-af gecommandeerd, als ware zij een slavin-van-hem; toen sputterde ze tegen: raka: je hebt een koningsdochter voor je! Nu, hier staat een piccolo van een verpleeten aristocraat te blaffen tegen den Vrijen Zoon des Grooten Konings (Matth. 17:25, 26); maar dié schijnt niet: raka. Hij zegt: waarom leest gij de Koningswet niet, om mij te toetsen aan die wet?

Dus neemt Hij 't recht nog niet in eigen hand. Hij zoekt nog Abrahams verwaarloosden zoon, en stimuleert hem tot het ambt van alle geloovigen: scheld niet onverantwoord, doch vloek, óf zeggen onder verantwoording van het resultaat van wetsexegese in concreto.

En daarom is dit antwoord van den Christus het eenige, dat den Middelaar betaamt.

Want door aldus te antwoorden op een kaakslag-in-het-rechthuis-van-de-kerk, ontkomt hij aan een goddelijk gericht vanwege eigen zonden, en oordeelt Hij den Hoogen Raad ter plaatse waar het hoort: in het eigen huis van dezen Raad. Hij verklaart officieel dien Hoogen Raad schuldig aan het helse vuur, als hij over dien kaakslag geen boete doet.

Wat het eerste aangaat: Christus zelf heeft eens gezegd in Matth. 5, dat er geen gradaties in de zonde zijn. De joodsche traditie heeft den menschen een costuum-op-maat geleverd: wanneer ge doodslag pleegt, dan moet ge voor de plaatselijke rechtbank u verantwoord. Maar tevens had die traditie de gevallen-van-zonde-tegen-het-zesde-gebod geïncasseerd. Betreft het een doodslag in-lichten-graad? Och, dan is 't een zaakje voor 't kantongerecht, gauw-gauw. Wordt het een doodslag-in-zwaarder-graad, tja, dan moet ge wel naar het Sanhedrin voor uw berechting. En, is het doodslag-in-den-hoogsten-graad, ach, dan is de helse straf er mee gemoeid. Men kan alle zonden, ook die tegen het zesde gebod, indeelen in graden en klassen.

Zoo wijkt de verschrikking van de hel: want als de casuïstiek den duimstok aanlegt, om den misstap en den zondaar zelf te rubriceeren, klasse A, klasse B, klasse C, dan onttrekt ze aan het bondsvolk de adembenemende prediking, dat er in de zonde geen klassen zijn; alle zonde heeft in zichzelf het helse

vuur als antwoord verdiend: ze kan vergeven óf gehouden worden, maar niet in klassen en rubrieken ingedeeld. Wie daarom „raka" zegt, en dan volgens de traditie valt onder de lichtste gevallen (want wie schudt nooit zijn kop? en wie haalt nooit zijn schouders op?) die is, indien zijn toorn zich lucht geeft in een scheldpartijtje zonder verantwoording aan de wet, en dus zonder dienst des Woords te plegen, reeds ipso facto een „zwaar geval": hij moet zich verantwoorden. En kan het Sanhedrin er buiten blijven? Of — het helse vuur? Welneen, al blijft het maar bij schelden, oorvigen, ruwe woorden, zonder dat tusschen de broeders-van-eenzelfde-bondsgemeenschap wetmatig wordt betuigd van het kwade, dan is ook dadelijk álle wetsapparatuur er bij betrokken: Sanhedrin, helse verdoemenis.

Dit was Christus' eigen onderricht geweest.¹⁾

Had Jezus Christus nu dien man-met-al-te-rappe-hand toegesist: raka, dwaas, zot, idioot, en dáármeê zich van hem ontdaan, dan ware Hij uit zijn eigen mond geoordeeld: schuldig aan het helse vuur. Een vreemde Borg zou dat geweest zijn: Hij had dan moeten wedergeven, wat Hijzelf geroofd had.

Maar nu, wat dan het tweede aangaat: nu Hij géén raka-zotkap-scheldwoord werpt in antwoord op dien klap, doch den man-in-t-rechthuis (als drager van het ambt der geloovigen, o mirakel!) ernstig neemt, hem en zijn daad, en zegt: betuig, en spreek daarna een oordeel, dat aan het Woord geconformeerd is, wel, nu treedt Hij op in het huis van de convocatiebrieven-schrijvers van het Sanhedrin en zegt: indien deze oorvigen niet bestraft wordt, en indien óók de Hooge Raad, het Sanhedrin, tot Mij zal zeggen: raka, maar dan „in kerkelijken stijl", en Mij veroordeelt zonder publiek de verantwoording-voor-het-vonnis (van vrijspraak óf veroordeeling!) op de tafel van het bondsvolk Gods te leggen, dan verklaar Ik, die sedert de bergrede nog niet veranderd ben, dit Sanhedrin, en dan als college, schuldig aan het helse vuur, zelfs als het mij zou loslaten om belangenpolitiek, met hoogstens 'n schimpwoord achterna, een schop, en een oorvig, en een aanw, dat ik er zóó nog erg genadig afkom. Want dán is er geen kerkelijke tucht meer in Gods Huis.

Zoo treedt de Middelaar in dit antwoord op als Middelaar-van-het-genadeverbond: in dit antwoord legt Hij den grondslag voor de Acte van den Pinksterdag, wanneer zijn windgerucht en vuurtongspreiding zal vallen, niet op den praeses van het Sanhedrin, die dan een offer brengt, als een offer-van-de-dwazen, een raka's-offer (Prediker 4:17) doch op zijn visschers-en-apostelen, die nabij geweest zijn (Pred. 4:17) om (Hem) te „hooren". Is 't niet geweldig, dit antwoord? „Gevat", zegt iemand? Neen: alléén maar „gebonden", gebonden aan de wet en daarom bindend. Wat Hij zal binden op de aarde zal in de hemelen gebonden zijn (de Pinksterdag zal het verklaren.) K. S.

¹⁾ Vgl. H. N. Ridderbos, De strekking der bergrede, Kampen, 1936, 160.

De nieuwe afgod: „De royale", I

Geruimen tijd reeds werd de kuyperiaansche these, dat de blijvende conservering door God van natuur en mensch ook ná den zondeval bepaald „genáde" was, aangevochten. Met vrucht. Veler oogen gingen open voor de onhoudbaarheid van dit gedachtencomeplex, voor zijn tegenstrijdigheid, en krasse consequenties. Niemand dácht er aan, te verzeilen in wat men noemt de „doopersche" wateren. Want de oppositie tegen het kuyperiaansche woordgebruik noemde de natúúr geen zónde (wel den mensch, die zich, met al het zijne, ook dus met zijn natuurlijk-kreatuurlijke gaven, aan de zonde dienstbaar stelt, en nu als „psychische", of z.g. „natuurlijke" mensch zich niet laat leiden door Gods Geest). Maar evenmin wilde men in den kring, die Kuyper's gemeene-grátie-naam aanvocht, in den hoek der liberale cultuuroptimisten worden gedrongen. Ook daar had men den mond vol van den „liberalen", den „mensch-lievenden" („philantroopen") God, zeg maar: den royalen, den god-eener-verkeerd-verstane „epieikla" (over dat aristotelische woord, dat zoo iets als elementie, toegevendheid, royaliteit beteekent, hebben vroeger de gereformeerden koppig gestreden tegen de libertijnen; en wie dat niet weet, die moet geen partijruoer maken, als iemand Kuyper vraagt, is dat wel goed: uw leer van een royalen God, is dat niet de God van de valsche epieikla, waar de vaderen al zoo bang voor waren?). De tegen Kuyper's terminologie bezwaarden gaven zich er rekenschap van, dat, indien voortbestaan als zoodanig ook na den val genáde is, dan ook de duivelen onder een zekere genade leven. Dat kon wat worden, vonden ze: de duivelen onder de prediking van den liberalen God, den royalen God. Men wilde echter, zeer terecht, van zulke consequenties niet weten; en redeneerde zoo: afgezien van de vele positieve bedenkingen, die tegen Kuyper's woordkeus van „gemeene of algemeene genáde óf gratie" in te brengen zijn, is reeds uit het ongerijmd-zijn van zulke consequenties — „de royale God der duivelen", — de

stelling van Kuyper wankel gebleken op het punt, waar het nu juist op aankomt: de n e r m g e n á d e.

Maar al heeft de jaren lang gevoerde strijd vrucht gedragen, niet ieder is daar dankbaar voor. Er zijn er, die gevaren zien in dit op gevaren wijzen. Toen de synode van 1942 inzake de gemeene gratie een formule aannam, die bijkens de t o e l i c h t i n g op dit essentieele punt niets zei (d.w.z. aan de verlangens van dr V. Hepp niet voldeed, waarom hij dan ook tegenstemde), heeft men het toch weten door te drijven, dat de woordkeus, die in het b e s l u i t werd vastgelegd, zóó'n beetje camoufléerde, dat de nederlaag door Hepp geleden was, m.a.w., dat men met argumenten er niet had kunnen komen. Zulk een nogal miserabele oplossing van een eerst met veel élan als ik-weet-niet-hoe-gewichtig aangediend punt der-leer, brengt altijd haar naren nasleep. Geen mensch wordt meer met de h o o f d a r g u m e n t e n, pro of contra, bezig gehouden; degenen, die zich van Kuyper niets meer aantrekken — en hun getal groeit juist bij de van ons heengegane — trekken zich van de dogmatische argumentatie niets meer aan, maar vinden het wél prachtig, om vandaag met de theoretische barthianen op den afgod van den liberalen of royalen God te schelden (in de theorie) en morgen met degenen, die niets anders doen dan juist voor dit idool te „rooken", samen te kruipen in een conferentiezaal met oecumenische spreken, geverfd (want wie borduurt er nog?) op immense spandoeken, langs de wanden en achter den sprekerskathedra. Dát is dan w a t e r ó v e r b l i j f t v a n d e t h e o r i e. Met genoegen zullen zij in eigen kerkverband iemand bijvallen, die dogmatisch een lans breekt voor den term „genáde" (ook in dit verband), wanneer het n.l. gaat tegen „die lui", die „overal tegen zijn", wat maar naar de uitwisseling van de grenzen zweemt. Wat kan die dogmatiek hun schelen? Wil Hepp, of Ridderbos tegen Greijdanus of Schilder vechten met een stuk of wat dog-

matische argumenten, laat hen hun gang gaan, als „die lui" maar van de centra blijven geweerd. Doch met hetzelfde genoegen gaan ze daarna ter conferentie met de barthianen, die de tegenstelling tusschen theoretische liberalen en kerkelijk-verkankerde orthodoxen hebben overbrugd. Ook aan de „dogmatische knokploeg" van het barthiaansche doorbraakfront zullen ze hetzelfde genoegen gunnen, als ze aan Hepp-Ridderbos gunden binnen hun kerkverband. Barth mag nog wel wat toornen tegen den „liberalen" god, den royalen, en andere broeders van de dogmatische afdeeling der barthiaansche werkgemeenschap mogen het weer wat „milder" zien. Dat is hún zaak. Als men de doorbraak maar feitelijk helpt bevorderen, dan hebbe ieder zijn leut.

Wanter is geen dogmatische strijd meer, alleen maar wat dogmatische schermutseling van een of anderen „veles", zoals Ursinus het uitdrukt (Tr. Th. 573, ed. Neust.). Een „veles" is een meneer uit de klassieke krijgskunde. Rich vertaalt dat woord door „tirailleur", en dat lijkt me nog zoo gek niet. Maar heel precies, hij zegt het zelf, dekt het een woord het andere toch niet. Een „veles" hoorde bij de lichte infanterie; stond niet met de pink-aan-den-naad-van-de-broek in het gelid van de slagorde, maar deed, af en toe, in combinatie met nog een paar anderen, losse uitvallen (commandoraida, zeiden we in den oorlog); een uitval, niet al te breed, en dan weer terug naar de basis. Helpt de raid; des te beter; zoo niet, een volgende maal op een ander punt en met een andere manier.

Een „veles" kan dus voor zijn troep zeer nuttig werk verrichten, als hij soms een militair punt van essentieel belang in het gebied van den vijand raken mocht. Het kan. Maar of hij daarin slaagt, hangt af van toevallige omstandigheden. De methode der schermutseling is nu eenmaal zóó, dat de veles niet volhardend op het hoofdfront strijdt en strijdend blijft, t o t h i j e r b i j n e e r v a l t. Hij kan zijn leger plezier om zijn hulpverleningsincidenten laten beleven; maar als de strijd van het leger zelf op het serieuze front ontbreekt, dan zal de „veles" niemand verlossen van zijn vijand, en zijn vijand niet ten onder krijgen.

Zoodat ik maar wil zeggen: een uitval-van-een-„veles" kan wat waard zijn voor de bereiking van zijn doel. Als maar met ernst en taaiheid de oorlog op het werkelijke front wordt voortgezet. Mijn bedoeling is dan ook, dr E. D. Kraan daartoe te inviteeren. Hij kan desgewenscht de ruimte in ons blad krijgen, die hij verlangt, teneinde, als de zooveel oudere, in zijn geordend bataljon de vruchten van een uitval van zijn „veles" dr S. J. Ridderbos te behoeven voor het lot van het vergeefs te zijn veroverd voor de troep.

Ik noemde daar dr E. D. Kraan en dr S. J. Ridderbos. De één is leider van een aanvallend leger: zijn naam prijkt onder de afzettingsbullen, en zoo. De ander is een „veles". Hij heeft inzake de gemeene gratie nog nooit den strijd geopend op het werkelijke front, noch vroeger, noch vandaag, maar doet telkens losse uitvallen. Vlak naast hem richt men Kuyper's erfenis onherroepelijk te gronde, maar met een zekere myopie wordt in front met principiele anti-kuyperianen, die niet zeggen, dat ze het zijn, in dagelijks weerkerende tirailleursgoedmoedigheid-van-dat-doen-we-wel-samen-eventjes, een uitval geopend op zoo'n enkele positie, dan hier, dan daar, van degenen, die hardop zeggen, dat ze contra Kuyper op bepaalde punten zijn.

Zoo heeft dan dr S. J. Ridderbos eens gesproken van eenzelfde katheder, als waarop ook dr J. H. Bavinck, die van Kuyper heelmaal vervreemd is, stond en staat. Hij sprak voor jonge menschen, studenten, die Greijdanus moeten verloochenen, en in tegenstelling met „candidaat Schilder" wél mogen preeken van den Heere, volgens Bavinck-Ridderbos. Die lezing is nu, een beetje uitgedijd, verschenen. En daar staat het volgende in:

Eerst wordt, in een hopelooze combinatie van misverstanden, samengeperst in 3 à 4 regels, geredeneerd over de meening van de vrijgemaakten inzake het verbond en de „particuliere verbondsgenade" (wat dat is, laat de spreker natuurlijk rusten, hij redeneert ook al nèt om het fijne puntje heen). Dán komt de o n z i n, dat volgens de vrijgemaakten: d e m e n s c h n o g t w e e k a n t e n u i t k a n; en vervolgens de nog grootere dwaasheid: dat, nog steeds volgens de vrijgemaakten, de vraag, of hier nog wel van genade gesproken kan worden, t e n d i e p s t e d o o r d e (wel van God bepaalde, dat staat er voorzichtigheidshalve dan nog net bij) menschelijke gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid beslist wordt. Al die nonsens staat gedrukt; blijkbaar heeft niemand den spreker eens een opfrisser gegeven.

Maar goed, wij zijn er aan gewend. Maar nu komt onze spreker tot het puntje van de „a l g e m e e n e g e n a d e". Bij Schilder, zegt hij, loopt „de lijn" van het mandaat naar de gratie (aangenaam te vernemen,

onbeke-
denceer-
is ever-
een me-
sieuwig-
komt b-
ste één-
de G-
hier-
bel-
„hier".

Toen-
Ma-
een-
zinnet-
zoo on-
„Godal-
cum-en-
„veles"-
noemer-
Het w-
ter g-
samen-

Toen-
ik altij-
hier n-
lijke z-
klaring-
handte-
toen d-
niet:-
modern-
die tot-
vijf ja-
zaak,-
moes-
het va-
Het ke-
de we-
Zijn ha-
het-
g r o n-
na o-
dere is-
gen S-
Schilde-
pas la-
dacht-
„neen".

M a-
Schilde-
En j-
zichzel-
dat me-
op die-
gen?

We-
der lo-
maak-
a a n-
sche-
die-
de a-
candid-
gemeer-
bezwan-
een s-
er een-
soms-
handje-
in de-
het n-
tjes n-
laat de-
zien, en-
dr E. D.

Godsbe-
digt u-
neen,-
er is, l-
een an-
Schilde-
Maar-
losse v-
eúzen-
aanval-
uw vol-

De

Zoos-
het m-
cris-
wingen-
wereld-
gonnen-
of, an-
volk. l-
telijk-
ik en-
rianen-
schake-
kijken.
Natuur-
in de-
vragen